

EXERCITIUM ACADEMICUM
De
OBLIGATIONE

RECIPROCA PARENTUM & LI-
BERORUM AD ALIMENTA PRÆ-
STANDA,

Quod

*Ex suffragio Ampl. Facult. Phil. in Regia
ad Auram Academia,*

PRÆSIDE

ISAACO BONKRUND/
Hactenus L. L. S. S. jam vero designa-
to S. S. Theolog. Prof.

*Publico bonarum examini modeste
subjicit*

NICOLAUS IDMAN

Satrac, Fennia,

Ad diem D. V. XIV. Maji Anno
MDCCXXXV.

Loco & horis consuetis.

ABOÆ, exc. Joh. Kiämppe R. Ac. Typ.

Elm 11 73

S:æ R:æ M:tis

Magnæ Fidei VIRO,

*Perillustri ac Generosissimo Baroni ac
Domino,*

**D_N. OTTONI
R. UXKULL,**

Generali Majori, & Provinciarum A-
boënsis, Biörneburgensis, & Alandiae
Præsidi & Gubernatori Eminentissimo,

Mæcenati Maximo.

Dilutus apud me, Macenates summi,
pagellas summis Vestris Nominibus
vor, qdā non solum Parentes meos dile-
dignati estis, e dubiis animum erexit.
cet nihil heic, quod illustri Vestra virtute

S:æ R:æ M:tis
Magnæ Fidei VIRO,

Reverendissimo Patri ac Domino,

D_N. JONÆ
FAHLENIO,

S. S. Theologiæ Doctori Consummatissimo,
Diœcescos Aboënsis Episcopo Eminentissimo,
Academiæ ibidem Pro-Cancellario Magnificentissimo,
ut & Venerandi Consist. Eccles. Præsidi Gravissimo,

Mæcenati Maximo.

*dubitavi, num leves hasce incommatasque
exornare auderem: gratia autem & fa-
ctissimos, verum etiam me beare non de-
Adspicite igitur rudem hanc opellam, li-
dignum nuncupari possit, reperiatur, se-
reno*

reno vultu, & audaciam summae Vestrae
gratia velamine tegite meam. Summum
Terra coelique Moderatorem humillimis pre-
cibus defatigare nunquam desistam, ut
haec fulcra, quibus Fenningia nostra salus
innititur, in seros gloriose senectutis an-
nos benignissime conservare velit. Vos inte-
rim, Macenates Summi, pro summa Ve-
stra gratia, favete permansuro

Summorum Nominum Vestrorum

Cultori humillimo
Nicol. Idman.

Maxime Reverendo atque Celeberrimo

VIRO,

Dn. Mag. JOH. HAARTMAN,
Designato S. S. Theologiæ Professori
Reg. & Ord. Consistorii utriusque Adses-
sori æquissimo, Ecclesiarum ad Divæ
Mariæ Antistiti vigilantissimo, Mæce-
nati ac Patrono Magno.

Innumera mihi, Vir magne, jam ab incuna-
bulis a Te præstita beneficia, faciunt, ut
leves hæcce pagellas Tibi in grati animi tes-
seram dedicem. Fateor haud parvas esse, ut
Tuo a me respondeant desiderio; accipe ta-
men factum hunc puerilem, & solito Tuo fa-
vore me amplectere. Summum ego Numen
calidissimis suspiriis implorare pergam, velis
Te, Vir magne, in nestoræis annos saluum,
sospitem & incolumem servare. Sic voves

Magni Tui Nominis

Cultor devotissimus

A. & R.

VIRO

Admodum Reverendo atque Amplissimo,

Dn. NICOLAO IDMAN,

Ecclesiarum, quæ in Swittis Deo conveniunt, Pastori meritissimo, adjacentisque Districtus Præposito Adcuratissimo, Parenti ut optimo, ita quavis filii observantia æternum suspiciendo, colendo.

Plurimum Reverendo atque Eruditiss. Viro,

Dn. MATTHIÆ TACKOU,

Pastori in Pungalaitio vigilantissimo, Patriui loco perpetuo observando.

Speciatissimo atque

Dn. ESAIÆ

Mercatori Aboënsi perecelebri,

Opusculum hoc tenue in obsequii, debita dicat,

Nominum

Filius & cultor

A. &

VIRO

Admodum Reverendo atque Amplissimo,

Dn. JOHANNI AMNELL,

Pastori & Præposito in Lammela dignissimo, Evergetæ & Fautori omnis observantiae cultu jugiter colendo.

Plurimum Reverendo atque Præclariss. Viro,

Dn. Mag. PETRO FORTELIO,

Pastori Arcis Aboënsis dignissimo, ut Informatori antea fidelissimo, ita nunc Fautori certissimo.

Prudentissimo Viro,

WECHTER,

Fautori plurimum honorando.

*observantiae & grati animi pignus dat,
dedicat,*

Vestrorum

observantissimus

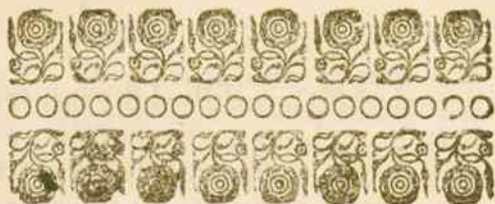
R.

Synopsis Opusculi
Sectio Prior.

- §. I. *Generatim nonnihil de reciprocis his officiis agit.*
- §. II. *Expositionem liberorum damnat.*
- §. III. *De fundamento obligationis ad alendos liberos in genere ex rationis dictamine differit.*
- §. IV. *Quomodo officium illud ad parentes determinetur, ostendit.*
- §. V. *Ex revelatione argumentum ejusdem rei petit.*
- §. VI. *Num liberi a parentibus vendi & oppignerari possint, disquirat.*

Sectio Posterior.

- §. I. *Obligationem hanc liberorum in officio honoris debiti contineri ostendit.*
- §. II. *Fundamentum ejus ex ratione eruit.*
- §. III. *Non ad casum tantum necessitatis restringendam esse docet.*
- §. IV. *Ex decalogo per Christum explicato, rem confirmat.*
- §. V. *Effatum quoddam Paulinum aliis dictis illustrat.*

I. N. 7.

Procœmium ad Lectorem.

CUm apud me, Lector Benevole, cogitarem, num specimen aliquod & ætati & ingenio conveniens, in publicam proferre auderem lucem, diu dubitans hæsi, iam autem suasu & Mæcenatum & Parentis impulsus, Tuaque, Lector Benevole fretus benignitate, hunc qualemcunque ingenii scærum ad Tuum examen modeste defero. Accipe, quæso, primordia hæcce juventutis, & si quid heic desideram.

derari possit, quod vel ingenii tenuitate, vel temporis angustia replere non valuerim, solita Tua benignitate in meliorem interpretare partem.

SECTIO PRIOR,

Explicans obligationem Parentum ad alimenta Liberis præstanda.

§. I.

NON sane sine causa summus ille rerum Arbiter, præcepto de honorandis parentibus in secunda decalogi tabula, primum attribuit locum: nempe quibus primo post DEum loco & vitam & fortunam debent liberi, illis ad honorem & gratum animum præstandum maxime sunt obligati. Si autem parentes talia a liberis suis requirere possint officia, illorum inprimis erit præstare ea, ad quæ jure & positivo & naturæ adstricti sunt. Inter autem ista officia,

3
ficia, quæ parentes liberis suis
præstare debent, haud minimum
est, ut necessarium iis *alimentum*
præbeant: quod nostri est instituti
breviter demonstrare.

§. II.

ANtiquioribus temporibus in-
fantum expositionem multa-
rum gentium moribus receptam
fuisse, vix quemquam de erudi-
torum numero fugit: tunc enim
haud insolens erat, foetum, quem
parentes ipsi suscipere nollent,
publicis locis exponere, interdum
ubivis projicere, fatoque com-
mittere. Ista autem prolis expo-
silio, ut non tantum jure divino,
sed & hodie apud moratiores le-
gis civilis vinculo justè coërcita;
ita etiam intimis humanitatis sen-
sibus adversa, adeoque crudelis,
nefaria ac prorsus execranda est,
ut ab ipsa & bruta animantia ab-
horreant: quæ licet legis nullius

sint capacia, nec ab illa obligentur, unico tamen naturæ suæ instinctu & moderamine foetus suos ita prosequuntur, ut non tantum escam illis proferant, verum etiam eos contra quævis pericula imminencia, injuriasque illatas, suæ sæpe vitæ discrimine tueantur & defendant. Ut vel eorum exemplo, natura humana ad socialitatem condita, legisque præscripto ad humanitatem fingenda, merito confundi debeat. Jure itaque & legi convenienter pronunciamus parentum esse obligationem, liberorum vitam necessaria alimentorum subministracione eorumque sustinere, donec ipsi ea sibi prospicere possint.

§. III.

Quid autem fundamenti loco sit ponendum, unde naturalis ratio hanc parentum obligationem liquido demonstrare queat,

at, non una est omnium sententia. Hugo Grotius ut fundamentum potestatis patriæ constituit *generationem*, ita non potest non agnoscere & hoc officium alimenta præstandi ex eadem esse repetendum. Quod vero principium, ita simpliciter acceptum, quum laxius esse aliis videatur, quam ut officium perfectæ obligationis a parte parentum, & pariter jus prolis perfectum alimenta a parentibus exigendi, evidenter inde ostendi possit; nonnulli ejus loco *consensum* supponunt, quod sobolem generando, in illud consenserint parentes, ut eandem susceptam alant educantque. Verum debilitatem suam facile prodit hoc principium, quippe quod impii quilibet parentes, præsertim vagis indulgentes libidinibus, nullo negotio eludere possent, perhibendo se minime in istas educandi

ducandi molestias consensisse. Unde alii fundamentum hujus rei a lege naturali *de officiis humanitatis* rectius peti putant. Quum enim naturalis hominum æqualitas infantes communis cum aliis hominibus juris faciat participes, eadem illis atque aliis exhibenda sunt officia humanitatis. Imperfecta autem ad ea præstanda obligatio, in perfectam abit, accedente necessitate, quæ infantibus in lucem editis tanta est, ut nisi aliorum cura alantur, sine mora illis sit pereundum. Hinc ergo lege socialitatis infantibus jus exsurgit perfectum alimenta ab aliis hominibus exigendi, ut ab interitu serventur. Verum ex adverso quum hætenus obligatio apud alios non nisi indefinita existat, & hic tamen periculum in mora, indigentiaque sit summa, & cura requiratur major, quam quæ ab obvi-

obviis promiscue præstari queat: lex naturæ intelligitur certos quosdam homines determinasse, qui statim evidenti rationis dictamine sentiant, ad se obligationem hanc restringi, sibi que præ aliis hominibus curam alendi infantis incumbere. Ast nulli huic oneri subeundo propiores, quam parentes ipsi, esse videntur.

§. IV.

CETERUM ratio, quæ distincte probetur, parentibus hoc alendæ prolis officium natura esse demandatum, non satis expedita videtur. Quum enim cel. Buddeus inde obligationem parentum colligit, quod aptissimi illi sint ob naturalem erga liberos amorem; aut nervo destituitur argumenti, dum ab aptitudine sola ad tantam obligationem concludit; aut ultimam legis rationem in affectus
resol-

resolvit, non sine moralis doctrinae detrimento. Fundamentum vero a magno Grotio positum, videlicet generationem, quanquā inadæqvatum & in latitudine sua ab ipso relictum, non omnino rejiciendum ducimus, modo rite illustretur. Eodem tendit ratio illustris Thomasi, qui parentes propter generationem proximos statuit, quum quod infantes vitam semel acquisiverint, præ reliquis hominibus maxime illis imputari possit: sed itidem illa est subobscura, quum ad evidentiam demonstrationis aliquid deficiat. Nos si quid videmus, robur hujus demonstrationis in eo situm putamus, si cogitemus, sortem infantum tenellorum, in quam nascendo conjiciuntur, imbecilem maxime, omniumque rerum esse indigam, immo adeo miseram, ut ne opem quidem aliorum,

rum, quæ tamen vix ad momentum carere possunt, implorare sciant. Vitæ autem tanta calamitate obrutæ causam proximam esse parentes ob generationem, adeoque illis præ omnibus aliis, quod in conditionem tam miseram devenerit proles, imputandum. Juste ergo ab ipsis calamitatis auctoribus, ut eandem sublevent, exigitur. Hinc necessitatem obligationis parentum ad alimenta fœtui subministranda, luculenter arcessi patet. Quæ obligatio quum nunquam sit imperfecta, malimus eandem, nostro quidem iudicio, ad officia juris perfecti illa, quæ factum aliquod humanum supponunt, & hypothetica dicuntur, revocare, ut tanto validius se obligari sciant parentes. Quanquam si quis eam in classe officiorum humanitatis eorum, quæ obligationem

ex

ex necessitate intendunt, retinendam contendat, de nomine non morose litigabimus. Accedit ad obligationem hanc facilius provocandam, quod provida Numinis cura tenerrimum parentum animis ingeneravit affectum in prolem, matrique copiam jam primi alimenti infantilis suggessit.

§. V.

AD hoc officium non solum natura obligantur parentes, verum etiam DEUS hoc ipse in scripturis toties præcipit, quoties sollicitam liberorum curam parentibus commendat. Emphaticum inprimis est Apostoli enunciatum 2. Corint. XII. 14. ὁ γὰρ ὁφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θησαυρίζειν, ἀλλ' οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. Ubi potissime verbum θησαυρίζειν attingimus, quod a θησαυρός derivatur, quasi ἀπὸ τῆς ἰδεῖσθαι εἰς τὴν αὐριον, reponi in futurum tempus: hinc θησαυρίζειν (1) gene-

generatim significat *in futurum usum congerere, colligere ac reponere.*

(2) Speciatim (α) proprie denotat *opes congerere, ut futuro cedant ususui*: qvi sensus hujus utiqve loci est. (β) Tropice per metaphoram est, *instar thesauri congerere, reponere & servare*, ut 2. Petr. III, 7. cœli & terra dicuntur reponi & reservari, ut suo tempore ignis incendio absumantur.

Continetur itaqve heic obligatio parentum ad alimenta liberis præstanda. Quum enim Apostolus dicit parentum esse, non solum ad horam, verum etiam in futurum tempus *ἡτοιμασέν* prospicere liberis, opibusqve eos sublevare; multo magis vult quotidiãum primæ ætatis victum necessarium iis subministrari. Et ne hoc in parentum tantum voluntate consistat, adhibet etiam vocabulum *ὀφείλουν*, *debere, oportere*, ut illo velut debitum

tum ac necessarium officium illis injungat, utpote quorum proprium esset liberis alimenta præbere: per quæ non solum cibum & potum, sed etiam cetera ad victum necessaria intelligenda esse patet.

Graviter in hunc locum commentatur Balduinus in Epist. Pauli p. 744. *Parentes, inquit, non exhauriunt liberos, nec spoliant bonis suis, sed potius rem ipsorum familiarem augent, quoad ejus fieri potest: ideo de suo eos sustentant, donec ipsi victum querere possint, & patrimonium insuper relinquunt, vitæ subsidium & domus bene administrata test. monium. Hoc est ἡτοιμασάντων τοῖς τέκνοις, thesauros colligere liberis. Et ulterius loc. cit. pag. 745. Parentes liberis de honesto patrimonio pro re nata prospicere debent, b. e. thesauros parare liberis. Peccant ergo, qui genio suo indulgent, nihil de facultatibus*

cultatibus suis in æstivum reponunt, omnia abliguriunt, liberos ad mendicitatem redigunt, nec ullam eorum curam habent. Non autem cogitandum est hoc officium tolli monito Christi Matth. VI. 19. *Μὴ θησαυρίζετε υμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς.* Vetat enim Servator anxiam solum & illicitam opes conquirendi sollicitudinem, qua animus rebus caducis adhærens, a cœlestibus avocatur. Alterum effati Paulini membrum sectioni sequenti reservamus.

§. VI.

Quin parentes licite possint liberos suos aliis adoptandos dare, nullum est dubium, si adoptio in emolumentum liberorum cedat. Verum num vendendi prolem aut oppignerandi jus competat parētibus, gravior est quæstio. Videmus eam a plerisque affirmari, ea tamen cum cautione,

ne, ne id fiat, nisi extrema urgente egestate, ubi nulla alia suppetit ratio liberos servandi. Nos autem ut ingenue fateamur, firmissimum hujus asserti fundamentum adhuc desideramus. Facile quidem advertimus, si de liberis quaeratur, minus malum esse etiam servitutem servire, quam fame exstingui; adeoque præstare, ut illam in ejusmodi casu potius eligant. Quod ad parentes attinet, etiam illi tali compellente necessitate recte permittunt, ut filius se aliis in servitium addicat: immo ipsi possunt hoc rerum habitu tradere eum in servitutem, modo tolerabilis illa sit, neque omnem recuperandæ libertatis spem præcidat. Verum potestas parentis, prolem intercedente pretio alienis dominis mancipandi, ejusmodi est, cujus rationem ex nullo juris naturalis capite derivare possumus:

mus: quippe quæ vim omni facit humanitati, dignitatem hominis violat, officiaque parentum pervertit. Si enim pretium acquiratur parentibus, impium est, pignora sua, quorum sollicitum a deo nutritum ipsis natura injunxit, in suum convertere lucrum, & ex capite eorum quæstum facere. Si vero in usum ipsius prolis venditæ aut oppigneratæ pretium perhibetur acceptum, haud apparet, quid inde commodi in eam sit redundaturum, quum illud potius sortem ejus aggravaturum, servitutemque saltem diuturniorem redditurum videatur. Alias jam quæstiones consulto præterimus.

SECTIO POSTERIOR,

*Explicans Obligationem Liberorum ad
alimenta Parentibus præstanda.*

§. I.

Sic demonstrata breviter parentum

tum obligatione ad alimenta liberis præstanda, restat, ut vicissim de mutuo liberorum officio ad idem parentibus rependendum, nonnihil moneamus. Primum quid naturalis hæc lex præcipiat, dispiciemus. Imperium quidem paternum, & illi respondens liberorum obsequium, ejus esse affectionis statuuntur, ut durante societate paterna durent, sed eadem expirante desinant. Namque obtento jam fine, i. e. sufficiente liberorum educatione, suaque ab his familia constituta, etiam subsidia, quæ ad finem adsequendum erant parata, cessare intelliguntur. Nihilominus tanti est paternum nomen, ut perpetuam in liberis pietatis & observantiæ obligationem ponat. Ea honoris quoque & reverentiæ nomine commendari solet, consistitque non in æstimatione tantum interna & affectu

affectu, sed & in signis quibusvis
 externis honorificis, gestibus pu-
 ta, verbis factisque ipsis. Frustra
 enim aliquis debito suo venera-
 tionem, quam mente foveat, præ-
 tendit, nisi eandem extrinsecus
 data occasione prodat. Frustra
 gestus verbaque, honoris indicia,
 cumulantur, si facta contrarium
 arguant. Non autem majus cer-
 tiusque pietatis & observantiæ ar-
 gumentum præbere poterit filius,
 quam si parentes senio confectos
 & inopia oppressos, curet, alat,
 sustentet. Nam quomodo proba-
 bit, magni a se fieri parentem,
 quem egenum, abjectum, despica-
 tum, si sublevare queat, nihilo-
 minus jacentem deserit? Apparet
 igitur, in hoc observantiæ offi-
 cio etiam obligationem ad ali-
 menta parentibus præbenda con-
 tineri.

QVo vero ex fonte officiorum hæc obligatio sit derivanda, jam disquirendum. Magno ea consensu repeti solet ab humanitatis lege, quæ filio injungit, ut maxima in se collata beneficia parentum grato semper animo agnoscat. Et quanquam hæc officiorum genera per se imperfectam tantum pariunt obligationem: ingens tamen inter ea discrimen intercedit, tum pro gravitate indigentiae, tum pro magnitudine beneficii, tum pro affectu, studio, molestiaque dantis, ut aliquando in officia juris omnino perfecti mutantur, aut saltem gradum iis propemodum parem attingant. Certe ut beneficia, quæ proles a parentibus tulit, cumulatissima sunt, quæ paria in humanis non agnoscunt: ita obligatio grati animi iis respondens caput facile inter

inter ceteras exserit. Hoc enim pietatis & observantiae debitum, ut nerve arguit Puf. de O. H. & C. lib. 2. c. 3. §. 8. fundatur in meritis parentum, quibuscum paria facere liberi nunquam aut rarissime creduntur. Et ista merita non in eo tantum consistunt, quod parentibus liberi vitam debeant, occasionem omnium bonorum; sed & quod laboriosam & sumtuosam educationem eorum susceperint, quæ eos in commoda humana societatis membra formarunt, ac sæpe de mediis vitam commode & copiose exigendi iisdem prospexerunt. Quæ merita cum sint summa, ausimus assertere, vinculo officiis juris perfecti valde affini stringi isthoc debitum, quod liberi, etiam suæ directioni relictæ, nullis unquam officiis reciprocis expungere, nedum obligationem solvendi a se amoliri poterunt.

§. III.

Non igitur cogitandum est, obligationem hanc sese exserere in extrema tantum egestate, ubi parens sine aliena ope omnino subsistere nequit, ut nonnulli arguantur. Sed valebit etiam alias in casu quolibet indigentiae, ubi parens accisis rebus vitam ægre tolerat, ut filius tunc ex laetioribus suis facultatibus adflictæ ejus forti subveniat. Hoc enim nisi esset, non appareret ratio, cur in summæ necessitatis casu in filium potius, quam in obvium quemvis, cadat obligatio parenti de vita periclitanti succurrendi. Oportet ergo, ut jam antea, ex alio principio, filio incumbat determinata ad hoc officii genus obligatio, quæ necessitate tantum intenditur. Neque ideo debitum filii imminuitur, quod ipse in primis

mis annis curam sumtusque edu-
 cationis jure potuerit perfectio a
 parentibus depolcere, illique ad
 hæc præstanda perfecte fuerint
 obstricti. Id enim facile ex aliis
 humanitatis officiis conficitur, vi-
 delicet cum beneficia in extreme
 periclitantem collata ideo non vi-
 lescent, quod summa ad ea con-
 ferenda adsit obligatio; sed debi-
 to potius grati animi tunc mo-
 menta rei incrementum addant.
 Multo itaque minus putare fas est,
 pretio meritorum paternorum a-
 liquid decedere ob debitum edu-
 candæ prolis; sed eo sanctiora il-
 la habenda, quo majora filio con-
 stant documenta tum suæ indi-
 gentiæ, tum beneficentiæ paren-
 tum, quippe quorum beneficia,
 non vulgaria, nedum coacta, sed
 promptissimo animi affectu & te-
 nerrimo amore protecta, quum
 tot

tot tantasque molestias tanto tempore devorare non grave ducant, suum sæpe genium defraudando, viresque enervando, ut proli bene sit. Ut nihil jam dicam de carissimo bono, ipsa vita, cujus auctorem reverenter habendum, etiam natura dicitur.

§. IV.

PRæterea lex divina moralis, sanctis scripturis declarata, idem liberorum officium distincte sancit. Præcepto enim decalogi quarto de honorandis parentibus, hoc alendi parentes debitum contineri, Christus ipse apud Evangelistas, Matth. XV. 4, 5, 6. Marc. VII. 9, 10, 11, 12, 13, perspicue docet, ubi impiam Pharisæorum traditionem damnat, cujus sententiam breviter hanc apud Matthæum sistit: ὅς αὖ ἐπὶ τῷ πα-
τερι

ἰεὶ ἢ ἰῆ ἀνιέρ. Δῶρον, ὃ εἰς ἐξ ἑμῶν ὠ-
 Φεληθῆς. apud Marcum ita: εἰς
 εἰπῆ ἀνθροπῶς τοῖς πῶτε ἢ ἰῆ ἀνιέρ. Κορ-
 βαν (ὃ ἐστὶ δῶρον) ὃ εἰς ἐξ ἑμῶν ὠΦε-
 ληθῆς. Ubi primum advertimus,
 כֹּרְבָן Hebræorum de oblationi-
 bus sacris valere, ideo & δῶρον heic
 eodem tendet, & dona in usus sa-
 cros data denotabit. Deinde
 quanquam statutum hoc Pharisai-
 cum admodum concise apparet
 exhibitum: nihilominus, ut a-
 liorum jam studia ad dilucidan-
 dum illud fileamus, hanc inter-
 pretationem ad supplementum
 sensus desiderare manifeste vide-
 tur. *Quisquis dixerit parenti ege-
 no & opem filii imploranti: Kor-
 ban. h. e. munus sacrum DEO dica-
 tum erit res illa, qua alioquin a me
 juvari possis, seu quam in tuum de-
 sideras usum; is obligatus esto ad
 votum isthoc suum solvendum,*
 ut

ut rem illam parentis potius indigentiae subducere, quam in usum sacrum non convertere debeat. Solebant namque veteres Judaei voto se obstringere, quod ex hac vel illa re nullum vel ipsi, vel alii homines fructum capere debeant, sed quod tota DEi sit instar oblationis, ut loquitur cl. J. C. Wolffius ad h. l. Hinc Christus statim apud Marcum subjungit: *¶ non amplius permittitis filio, ut aliquid in usum parentis faciat.* Adeoque ut apud Matthaeum concludit, filius tunc licite poterit non honorare parentes. Verum Christus eos violatae legis divinae arguit, qui aperte ita transgrederentur, & quantum in ipsis erat, irritum redderent mandatum DEi de honorandis parentibus, quum sciscerent, licere filio impiis ejusmodi effugiis parentum desideria eludere, opemque
ne-

necessariam, quæ honos parentibus debitus maxime est declarandus, iis subtrahere. Patet ergo luculenter, hanc obligationem, parentes egenos alimentis sustentandi, liberis in decalogo divinitus injungi.

§. V.

NE jam alia cumulemus, coronidis loco animum retro vertimus ad dictum Paulinum 2 Cor. XII. 14. Ubi quum dicit, liberos non debere opes parentibus colligere, videtur hanc, de qua disseruimus, obligationem tollere. Verum respondemus, alere parentes egenos, & opes iis non colligere, minime esse sibi contraria. Hoc enim est, rem familiarem parentum non augere ex suo, nec bona ipsis relinquere: nam naturali ordine filii parentum, non parentes filiorum sunt luc-

C

ces-

cessores. Illud vero grati animi officium esse probavimus, quod quum præstabunt liberi, non opus est, ut thesauros colligant, quos parentibus post se relinquant; sed sufficit, si eosdem vel ætate debiles, vel pauperie pressos quovis subsidio possibile curent nutrantque, quemadmodum Josephus in Ægypto patrem aluit. Hanc esse mentem Pauli, evidenter constat ex I. Tim. V. 4 ubi vult liberos discere ἀποβας ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις, *progenitoribus mutuam rependere vicem.* Immo v. 16 præcipit fidelibus, in quorum familia sunt viduæ, utique potissimum matres & quæ earum loco sunt, *ἐπαρεῖν αὐταῖς, necessaria iis prospicere,* adeoque alimenta suppeditare.

Hæc erant, quæ jam cura nostra

ſtra qualicunqve breviter profer-
re licuit: quæ quum argumenti
dignitatem non exæquent, ado-
leſcentibus annis eſt imputandum.

ברוך יהוה אלהים אלהי
ישראל עשה נפלאות לברו
יבורך שם כבודו לעולם ועל
כבודו את כל הארץ אמן ואמן

Lyckönskan til

Herr AUCTOREN och RE-
SPONDENTEN,

At I och Moje bör sina Barn
förförja,

Med födo, klär, och hwad som nödigt
är:

At barnen och i rättan tid må börja,

Igen förse them i en mötgång tvåår;

Det wi ser I, min Wän, med stidhl
wål många

Uttagna af Förnuſt ſamt af Guds
ord.

Deſ önskar jag ehr godt, och dagar
långa,

Til deſ I få bli gläſt wid himla bord.

ANDR. LIZELIUS.

Juveni Pereximio atq; Præstâtissimo,
Dno. **NICOLAO IDMAN**,
Fautori & Amico suo singulari,

Cordato atque erecto Te esse animo, non
heri, nec nudius tertius demum, sed
a puero & incunte jam ætate, mihi inno-
uit, nunc publice etiam coram omnibus
illud probas, dum dissertationem Tuam
egregiam, de mutua Obligatione pa-
rentum & liberorum ad alimenta
præstanda, publici juris facis. In
qua pulchre ostendis, erecti animi
esse: Parentes amare, eis obedire,
nec non honore illos prosequi, idque dilu-
cide ex ipsis sana rationis principiis. Hoc
Tuum propositum, cum mihi aperueris,
non possum non, amicitie illius ergo,
qua mihi Tecum intercedit, conatui Tuo
honestissimo, ex animo gratulari, & pau-
cis licet verbis vovere, velit D. O. M. in-
ceptis Tuis honestissimis favere! ut tan-
dem fructus capias eorum uberrimos.

*Ita in tesseram sinceri
animi applausit*

GUSTAVUS HAARTMAN
Gabr. Filius.